

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи**

Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

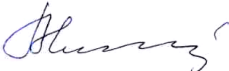
МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

підготовки магістрів
спеціальності **012 Дошкільна освіта**
освітньої програми **Дошкільна освіта**

Силабус навчальної дисципліни «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» підготовки бакалавра, галузі знань «012 Дошкільна освіта», спеціальності «Дошкільна освіта», за освітньою програмою «Дошкільна освіта»

Розробник: Фенко Марія Ярославівна, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, кандидат філологічних наук.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти (протокол № 2 від 23 вересня 2020 р.)

Завідувач кафедри: Олександр Семенов

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Загальної педагогіки та дошкільної освіти

	СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» Ступінь вищої освіти – Бакалавр Спеціальність 012 «Дошкільна освіта» Освітня програма «Дошкільна освіта» Рік навчання 4, семестр 7 Форма навчання денна Кількість кредитів ЄКТС 5 Мова викладання українська
Лектор курсу Контактна інформація лектора (e-mail) Сторінка курсу	Фенко Марія Ярославівна maria_fenko@ukr.net

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів: 4	Галузь знань: 01 «Освіта/Педагогіка»	Навчальна дисципліна фахового вибіркового компонента
Модулів: 2	Напрямок підготовки: 012 «Дошкільна освіта»	Рік підготовки: 4
Змістових модулів: 2		Лекції: 28 год.
ІНДЗ: -		Практичні (семінари): 26 год.
Загальна кількість годин: 150		Лабораторні: немає
Тижневих годин: 3 (для денної форми навчання):	Освітня програма: «Дошкільна освіта» Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Самостійна робота: 86 год.
		Консультації: 10 год.
		Форма контролю: залік

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Фенко Марія Ярославівна

Науковий ступінь – кандидат філологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Контактна інформація: +380964713249, maria_fenko@ukr.net

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Анотація курсу

Мовленнєвий розвиток дитини – один із основних чинників становлення особистості в дошкільному дитинстві. Ступінь розвитку цієї сфери психіки визначає рівень сформованості соціальних і пізнавальних досягнень дитини – потреб і інтересів, знань, умінь і навичок, а також інших психічних якостей, що є основою особистісної культури. Своєчасне оволодіння мовою – основа розумового розвитку дитини, запорука її повноцінного спілкування з навколишнім світом. Правильне, чітке, змістовне, виразне мовлення дає дитині можливість максимально широко послуговуватися мовою, як засобом спілкування та пізнання. Варто пам'ятати, що розвиток мовлення – це абсолютно індивідуальний процес, який протікає у кожній дитини по-своєму. Основні положення процесу розвитку вербалізації полягають у тому, що малюк оволодіває розмовним мовленням та переводить свій пасивний словник в активний, розвивається розуміння зверненого мовлення та вираження власних думок і почуттів за допомогою вербалізації.

Мова – унікальний засіб залучення людини до цінностей духовної культури різних поколінь. Знайомлячись з літературою та фольклором, опановуючи рідну мову, ми зростаємося корінням із історичною та культурною спадщиною свого народу.

Не можливо уявити належний рівень життєвої компетенції людини без оволодіння мовленням. Видатний педагог К. Ушинський зауважував, що рідне слово – основа розумового розвитку й скарбниця всіх знань. Оволодіваючи мовленням, вивчаючи мову, дитина засвоює систему знань, суспільно прийняті норми поведінки – основу її життєвої компетентності, тобто, як влучно висловилася докторка педагогічних наук Олена Кононко, «оволодіває наукою і мистецтвом жити серед інших». Отже, проблема розвитку мовлення дитини завжди була однією з ключових у дошкільній освіті. Саме тому провідною метою дошкільної лінгводидактики є виховання мовної особистості дитини.

Пререквізити та постреквізити навчальної дисципліни

Попередні курси на яких ґрунтована дисципліна: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Література для дітей дошкільного віку», «Педагогіка дошкільна» тощо.

Постреквізити навчальної дисципліни: професійна діяльність вихователя.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» є підготовка студентів до виконання основних професійних функцій у сфері комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

Мета реалізована через цілі:

Підготовка фахівців спрямована на:

- ✓ формування професійної готовності майбутнього вихователя ЗДО до організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільників;
- ✓ засвоєння методологічних, лінгводидактичних і психолого-педагогічних засад розвитку мовлення дітей у ЗДО освіти;
- ✓ ознайомлення з варіативними технологіями розвитку мовлення та навчання дітей від народження до 6 років рідної мови;
- ✓ формування вмій і навичок планування різних видів роботи з розвитку мовлення дітей дошкільного віку;
- ✓ ознайомлення з передовим педагогіко-психологічним досвідом роботи з розвитку мовлення дітей;
- ✓ засвоєння теоретико-методичних засад і змісту розвитку мовлення дітей дошкільного віку;
- ✓ розвиток умінь послуговуватися методикою розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

Результати навчання (компетентності)

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач у результаті вивчення курсу:

- ✓ Компетенції, якими оволодіє фахівець після вивчення дисципліни:
- ✓ ЗК-1 Здатність до професійного спілкування і мислення.
- ✓ ЗК-6 Здатність оволодіти українською мовою (в усній і писемній формах), здатність застосовувати мову, символіку та тексти у різноманітних формах і ситуаціях для досягнення цілей, розвитку знань і власних можливостей.
- ✓ ЗК-7 Здатність визначати комунікативні стратегії з метою досягнення необхідного результату комунікації; завершувати комунікацію і контролювати посткомунікативні ефекти.
- ✓ ФК-3 Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування та взаємодії з дорослими й однолітками.
- ✓ ФК-4. Здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.
- ✓ ФК-5. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку.
- ✓ ФК-67 Здатність виховувати у дітей шанобливе ставлення до рідної мови, культури мовленнєвого спілкування.
- ✓ ФК-69 Здатність створювати сприятливу комунікативну атмосферу, розвивальне мовленнєве середовище для дітей різних вікових груп.
- ✓ ФК-70 Здатність формувати у дітей мовленнєві вміння та навички, досвід мовленнєвої взаємодії з дорослими й однолітками.
- ✓ ФК-71 Здатність розробляти та застосовувати сучасні педагогічні

технології організації й управління навчально-мовленнєвою та художньо-мовленнєвою діяльністю в ЗДО.

- ✓ ФК-73 Здатність створювати творчі проекти з організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

Політика навчальної дисципліни

Здобувач вищої освіти повинен:

- виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану;
- відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;
- глибоко й усесбічно оволодіти знаннями та вміннями, які будуть необхідні майбутньому працівнику високої кваліфікації;
- заздалегідь інформувати викладача у разі неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- складати залік, виконувати контрольні й інші роботи, що визначені навчальними планами.

Політика викладача щодо студента: засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).

Політика щодо академічної доброчесності: жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Пропущені практичні, семінарські заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій.

Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 упродовж семестру. Якщо накопичувальний бал нижче 60, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до чинного законодавства.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					*Форма контролю/Бали
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	
1	2	3	4	5	6	7	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I							
Теоретико-методологічні основи мовленнєвого розвитку дітей							
Тема 1. <i>Теоретико-методологічні основи мовленнєвого розвитку дітей</i>	12	2	2		7	1	РМГ, ДС, ДБ

Тема 2. Мова і мовлення: дефініція понять	11	2	2		7		РМГ, ДС, ДБ
Тема 3. Лінгвістичне підґрунтя та педагогічні засади мовленнєвого розвитку дітей	12	2	2		7	1	РМГ, ДС, ДБ
Тема 4. Мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку	12	2	2		7	1	РМГ, ДС, ДБ
Тема 5. Мовленнєве спілкування як діяльність	11	2	2		7		РМГ, ДС, ДБ
Тема 6. Мовленнєва компетенція дошкільника. Змістова характеристика видів мовленнєвої компетенції дошкільників	11	2	2		7		РМГ, ДС, ДБ
Тема 7. Напрями роботи з розвитку мовлення дітей	12	2	2		7	1	РМГ, ДС, ДБ, МКР
Разом за змістовим модулем 1	81	14	14		49	4	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II Онтогенез мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку							
Тема 8. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку	11	2	2		6	1	РМГ, ДС, ДБ
Тема 9. Мовленнєвий розвиток дитини раннього віку (від 1 до 2 років)	11	2	2		6	1	РМГ, ДС, ДБ
Тема 10. Мовленнєвий розвиток дитини трьох років	11	2	2		6	1	РМГ, ДС, ДБ
Тема 11. Мовленнєвий розвиток дітей молодшого дошкільного віку	11	2	2		6	1	РМГ, ДС, ДБ
Тема 12. Мовленнєвий розвиток дітей середнього дошкільного віку	11	3	2		6	1	РМГ, ДС, ДБ
Тема 13. Мовленнєвий розвиток дітей старшого дошкільного віку	13	3	2		7	1	РМГ, ДС, ДБ, МКР
Разом за змістовим модулем 2	69	14	12		37	6	
УСЬОГО ГОДИН	150	28	26		86	10	

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема
1	<p><i>Мовленнєве спілкування як діяльність</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спілкування та комунікація: спільне і відмінне. 2. Спілкування як специфічний вид дитячої діяльності. 3. Становлення і розвиток мовленнєвого спілкування у дітей дошкільного віку. 4. Комунікативна спрямованість мовленнєвого розвитку дітей.
2	<p><i>Напрями роботи з розвитку мовлення дітей</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компоненти процесу мовленнєвого розвитку дітей. 2. Триєдина мета мовленнєвого розвитку дошкільників. 3. Напрями мовленнєвого розвитку дошкільників. 4. Засоби розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
3	<p><i>Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дитина-немовля (від 10 днів до 1 року): вікові особливості 2. Розвиток передмовленнєвих голосових реакцій. 3. Специфіка мовленнєвого розвитку дітей від 3 до 6 місяців. 4. Особливості мовленнєвого розвитку дітей від 6 до 9 місяців. 5. Особливості засвоєння дітьми перших слів.
4	<p><i>Мовленнєвий розвиток дитини раннього віку (від 1 до 2 років).</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток розуміння мовлення дорослих. 2. Формування функції узагальнення. 3. Збагачення та активізація словникового запасу. 4. Розвиток здібності наслідування і вдосконалення звуковимови. 5. Формування граматичної будови мовлення. 6. Розвиток діалогічного мовлення дітей на другому році життя. 7. Показники розвитку мовлення дітей другого року життя.
5	<p><i>Мовленнєвий розвиток дитини трьох років</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток розуміння мовлення дорослих. 2. Формування функції узагальнення. 3. Збагачення та активізація словникового запасу. 4. Розвиток здібності наслідування і вдосконалення звуковимови. 5. Формування граматичної будови мовлення. 6. Показники розвитку мовлення дітей третього року життя.

6	<p>Мовленнєвий розвиток дітей молодшого дошкільного віку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика мовленнєвого розвитку та спілкування дітей чотирьох років. 2. Особливості звуковимови дітей молодшого дошкільного віку. 3. Особливості засвоєння слова у молодшому дошкільному віці. 4. Розвиток граматичної правильності мовлення дітей молодшого дошкільного віку. 5. Формування граматичної правильності мовлення молодших дошкільників. 6. Розвиток навичок звязного мовлення дітей молодшого дошкільного віку. 7. Специфіка засвоєння виразного мовлення на етапі дошкільного дитинства. Мовленнєвий етикет.
7	<p>Мовленнєвий розвиток дітей середнього дошкільного віку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості мовленнєвого розвитку та спілкування дітей п'яти років. 2. Мовленнєвий портрет п'ятирічної дитини. 3. Звукова культура мовлення дошкільників. 4. Специфіка розвитку словника у п'ятирічних дошкільників. 5. Розвиток граматичної правильності мовлення дітей середнього дошкільного віку. 6. Формування граматичної правильності мовлення п'ятирічних дошкільників. 7. Розвиток навичок зв'язного мовлення дітей середнього дошкільного віку. 8. Специфіка засвоєння виразного мовлення на етапі дошкільного дитинства. Мовленнєвий етикет.
8	<p>Мовленнєвий розвиток дітей старшого дошкільного віку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку як складова виховного процесу. 2. Особливості мовленнєвого розвитку та спілкування дітей шести-семи років. 3. Звукова культура мовлення дітей старшого дошкільного віку. 4. Словникова робота у системі мовленнєвого розвитку старших дошкільників. 5. Розвиток граматичної правильності мовлення дітей старшого дошкільного віку. Розвиток навичок звязного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Мовленнєвий етикет.

IV. ПОЛІТИКА

<p>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</p>	<p>Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p>
<p>Політика щодо академічної доброчесності:</p>	<p>Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзаменів заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Плагіат заборонений.</p>

Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за подвійним дипломом, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету)
------------------------------------	---

V. ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінка результатів навчання (види контролю, форми контролю)

Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні види контролю:

1. Поточний – здійснюється на практичних заняттях. За змістом він включає перевірку розуміння та запам'ятовування студентом навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного занять а також самостійною роботою здобувача освіти (умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал), здатність осмислити зміст теми, що вивчається, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал, а також завдань самостійної роботи.

2. Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля, упродовж двох академічних годин. До модульного контролю допускаються лише ті студенти, які виконали у повному обсязі всі види навчальних робіт (реферати, самостійні роботи тощо), передбачені робочою навчальною програмою та силабусом.

Студент вважається таким, що приступив до проходження модульного контролю, якщо він допущений до модульного контролю, з'явився на контрольний захід та отримав кваліфікаційні завдання.

3. Підсумковий – здійснюється у формі письмової комплексної контрольної роботи, яка охоплює весь матеріал тем модуля. Кожному студенту видається варіант контрольних завдань.

Виконання кваліфікаційних завдань кожний студент здійснює індивідуально. Студент може звернутися до викладача за роз'ясненням змісту завдання. При виконанні завдань студент може користуватися за дозволом викладача, словниками. Під час контрольного заходу студенту забороняється у будь якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами або використовувати не дозволені матеріали чи засоби.

Дисципліна складається з трьох змістових модулів. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається з сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- 2) модульні контрольні роботи або залік (максимум 60 балів).

Поточний контроль (макс = 40 балів)													Модульний контроль (макс = 60 балів)		Сума
Модуль I													Модуль II		
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						МКР I	МКР II	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	30	30	100

3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	60	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	--

Форми контролю – індивідуальна, фронтальна перевірка, контрольно-модульна робота, залік.

Графік виконання завдань:

Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття, в день його проведення, визначеного навчальним розкладом. Оцінюванню підлягають завдання і до практичного заняття, і завдання для самостійної роботи. У результаті виставляється загальна оцінка з кожної теми. Максимальна оцінка за кожну тему 3 бали. У випадку, коли завдання виконуються несвоєчасно без поважної на те причини, максимальна оцінка за тему знижується і складає 1 бал.

Наприкінці вивчення дисципліни здобувач має написати письмові модульні роботи, максимальна оцінка за які складає 60 балів.

У сесійний період здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня складає залік, який дозволяє підвищити загальний бал.

Максимальна оцінка за курс складає 100 балів.

Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою. <https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/34/d57a3defea8df2754eb8599a0234845e.pdf>

У випадку незадовільної підсумкової оцінки (менше 60 балів), або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік. Результати модульних контрольних робіт скасовуються. Максимальна кількість балів при складанні заліку 60 балів. Якщо студент набирає за результатами поточного контролю і заліку менше 60 балів, залік він складає повторно.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90–100	Відмінно
82–89	Дуже добре
75–81	Добре
67–74	Задовільно
60–66	Достатньо

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білан О.І. Організація роботи і планування з навчання дошкільників розповідання засобами ілюстрації. Львів, 2003. 90с.
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і практика. Запоріжжя «Просвіта», 2000. 140с.
3. Богуш А., Шиліна Н. Мовленнєва готовність старших дошкільників до навчання в школі. Одеса, 2003. 110 с.
4. Богуш А.М. Готуємо руку дитини до письма. Тернопіль «Мандрівець», 1999. 190 с.

5. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2011(2013). 704 с.
6. Богуш А.М. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. Практикум. Київ : Вища школа, 1995. 80с.
7. Богуш А.М., Мовленнєва діяльність, мовленнєве спілкування, розвиток мовлення. Запоріжжя, 2011. 120с.
8. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В Саприкіна. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2009. 408 с.
9. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Організація художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Київ : Слово, 2006. 82с.
10. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. Київ: Вища школа, 2005. 152с.
11. Богуш А.М., Гавриш Н.В., Котик Т.М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі. Одеса, 2012. 162с.
12. Богуш А.М., Малиновська Н.В. Перші кроки грамоти: перед шкільний вік. Київ : «Слово», 2013. 420с.
13. Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолетова В.К. К., Методика розвитку мови і ознайомлення з навколишнім в дошкільному закладі. Київ : Вища школа, 2005. 412с.
14. Впевнений старт. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2012. 62с.
15. Гавриш Н. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят. Київ, 2006. 100с.
16. Гавриш Н. Художнє слово і дитяче мовлення. Київ, 2005. 200 с.
17. Гончаренко А.М. Розвиток мовленнєвої компетенції старших дошкільників. Київ : Світич, 2009. 128с.
18. Дитина: програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. 3-тє вид. доопр. Та доп. Київ, ун-т ім.. Б. Грінченка, 2012. 492 с.
19. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.
20. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. 3-є вид. доопр. та доп. Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. 400 с.
21. Піроженко Т.О. Мовленнєве зростання дошкільника. Київ : Грайлик, 1999. 200с.
22. Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 118 с.
23. Товкач І. Любов до книги плекаємо з малку / Дошкільне виховання. 2012. № 11. 50 с.
24. Товкач І. Підготовка студентів до організації роботи з усвідомлення дошкільниками мовлення // Наука і освіта. №7. 2010. С.245-248.

25. Товкач І.Є Слово. Речення. Звуки: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 Харків : В-во «Ранок». 2013. 80 с. (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
26. Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. 350с.
27. Бенера, В. Є. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей : навч.-метод. посіб. / В. Є. Бенера, Н. В. Маліновська. Київ : Слово, 2014. 382 с.
28. Білан О. Навчання розповідання з використанням наочності. Старший дошкільний вік: методичний посібник / О.І.Білан. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 128 с.
29. Білан О. Розповідання за ілюстраціями. Старший дошкільний вік. Київ : Шк. світ, 2011. 120 с.
30. Білан О. Художньо-мовленнєва діяльність дітей старшого дошкільного віку. Львів: Проман, 2007. 64 с.
31. А.Богуш, Н.Луцан. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім: Слово, 2008. 256 с.
32. Богуш А. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору: навчю посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2014. 200 с.
33. Гавриш Н. Література в освітньому процесі: сучасні технології. // Дошкільне виховання, 2011. №2. С. 4-9.
34. Затія-дивоглядія: Як зробити ляльковий театр другом кожної дитини / Авт.-упор.: О.Тимофєєва, О.Борисенко. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 164 с.
35. Ігрові заняття з розвитку мовлення. 1-2 молодша група / Упорядник В.Сухар Харків : Ранок -НТ, 2008. 192 с.
36. Ігрові заняття з розвитку мовлення. Середня група / Упорядник В.Сухар Харків : Ранок -НТ, 2008. 176 с.
37. Ігрові заняття з розвитку мовлення. Старша група / Упорядник В.Сухар Харків : Ранок -НТ, 2008. 176 с.
38. Крутій К. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Запоріжжя, 2005. 208 с.
39. Піроженко Т. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 152 с.
40. Придумай слово: мовні ігри для дошкільнят / В.Сухар. Харків : Ранок, 2011. 160 с.
41. Семенюк Р. Сучасні вимоги до підготовки та проведення занять із мовленнєвого спілкування з дітьми раннього та дошкільного віку. //Палітра педагога, 2009. №5. С. 15-16.
42. Шевцова О. Цікава граматики. Пізнавально-ігрові комплекси з навчання грамоти. Харків : Основа, 2011. 192 с.
43. Яловська О. Пальчики дошкільнят: розвиваємо руку – розвиваємо мозок. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 228 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Закон України «Про дошкільну освіту» Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
2. Богуш А. М. Про місце оцінки і оцінних суджень у мовленнєвому розвитку дітей. [Електронний ресурс] / А. М. Богуш // Дошкільна освіта. 2014. № 4 (6). Режим доступу: <http://goo.gl/6eZ0A5>.

3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : [підручник] / За ред. А. М. Богуш. Електронна версія за посиланням: <http://goo.gl/zqpaJp>
4. Навчання грамоти дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] / Робота з текстом у ДНЗ // Інтернет-газета. Режим доступу: <http://goo.gl/6VlxcR>.